

§ 25/2019

Dnr 2015-288 433

Förslag till bildande av naturreservat – Stampatorgs ljunghed**Miljönämndens beslut**

Miljönämnden föreslår Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige besluta:

- Det område som avgränsats på beslutskartan skyddas som naturreservat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808).
- Reservatets namn ska vara Naturreservatet Stampatorgs ljunghed.
- Fastställa bifogad skötselplan med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera Skötselplanens övergripande mål ska gälla utan begränsning i tid.
- För att uppnå syftet med reservatet skall angivna föreskrifter gälla med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken (1998:808) samt 3 § förordningen om områdesskydd (1998:1252). Vård och förvaltning skall bedrivas i enlighet med upprättat skötselplan.
- Förvaltare av reservatet ska vara Marks kommun.

Ärendet

Stora delar av västra Mark var i slutet av 1800-talet mer eller mindre öppen betesmark. Ljunghedarna bredde ut sig över stora vidsträckta områden. Vissa områden fortsatte dock att betas och området Stampatorg vid Mjösjön är ett sådant exempel. Stampatorg domineras av relativt artfattig ljunghed med inslag av enar och lövträd. Området är numera ohävdad men har fortfarande kvar karaktären av ljunghed. Ljungheden har nyligen avverkats och röjts.

Beredning

Frågan om naturreservat väcktes av kommunen i den av kommunstyrelsen fastställda Prioriteringsplan 1998 för kommunalt säkerställande enligt naturvårdslagen samt civilrättsliga avtal.

Under slutet av 1990-talet arbetades ett förslag till naturreservat med skötselplan fram. Under år 2000 gick förslaget ut på remiss. Under remisstiden framkom att det fanns motsättningar till förslaget eftersom en del ville ha kvar området som det då såg ut. Dessa motsättningar bedöms inte längre kvarstå, varför reservatsbildningen återupptagits.

Kommunstyrelsen beslutade 2013-02-27 att reservatsbildning skulle påbörjas och Miljöenheten ansökte 2013 om statligt LONA-bidrag (lokala naturvårds-satsningen) för bildande av naturreservatet, men fick då avslag. 2014 skickades en ny ansökan in och Länsstyrelsen i Västra Götaland beviljade projektet med 322 000 kr.

Då processen att bilda reservatet har tagit längre tid än planerat, har en förlängning beviljats av Länsstyrelsen. Om projektet inte är klart 2019-12-31 kan kommunen komma att bli återbetalningsskyldiga delar av bidraget. Sedan 2015 har kommunbiologerna lagt cirka 400 timmar på projektet.

Inför reservatsbildningen har berörda parter informerats under arbetets gång.

2018-03-07 beslutade Kommunstyrelsen att förslag till beslut och skötselplan skulle ut på remiss och har så varit under perioden 20181129–20190127.

Genom markbyte under 2018 och 2019 har kommunen nu förvärvat all mark som ingår i reservatet.

De som arbetat med utformningen av reservat och skötselplan är kommunbiologerna Anita Sjöstrand, Svante Brandin, Jenny Pleyrn och tidigare anställd Marie Nyberg.

Finansiering av förvaltningen

För att bilda reservat och göra vissa engångsåtgärder har LONA-bidrag sökts från länsstyrelsen. Bidraget ska till hälften täcka restaureringsröjning, stängsling, restaureringsbete, naturvårdsbränning, insådd av typiska arter tillhörande en ljunghed, bildat naturreservat, iordningsställande av parkeringsplats, anordnad och uppmärkt stig, anlagda rastplatser med bord och bänkar, tre självstängande grindar, gränsmarkering av reservatet, 2000 tryckta broschyrer, en reservatsskylt, information om reservatet på hemsidan, två uppsatta vägvisningsskyltar, tre genomförda informationsmöten med markägare och byalag, invigning av reservatet samt att upprätta ett kontrollprogram.

För ovanstående åtgärder har Marks kommun erhållit 322 000 kronor vilket ska täcka 50 % av kostnaderna som alltså beräknats till 644 000 kr. Den andra hälften av kostnaden, som inte utgörs av tjänstemännens eget arbete, finansieras till största delen med medel ur Naturvårdsfonden. Hittills har projektet beviljats 124 350 kr för röjning, stängsling, strandskyddsdispens och bränning. För tillgänglighetsanpassningen i entréområdet och de mer svårtillgängliga områdena i reservatet tillkommer en ytterligare kostnad enligt följande beräkning från Teknik- och serviceförvaltningen.

- handledare och trappa, ca 15 kkr
- 2 m bred stig med tillgänglighetsanpassad sittplats ca 20 kkr
- eventuellt tillkommande kostnader om behov uppstår
- bro ca 30 kkr
- spänger ca 15 kkr
- Summa 80 kkr

Efter att reservatet har bildats kommer löpande kostnader att tillkomma för skötsel av reservatet, såsom underhåll av skyltar, bänkbord, stättor, stängsel och naturstig. Den årliga kostnader beräknas till 100 000 kronor.

De initiala kostnaderna kommer att vara högre. Det är viktigt att det finns utrymme för de löpande kostnaderna i Teknik- och servicenämndens budget. Teknik- och servicenämndens ram måste därför öka med motsvarande summa i samband med att det nya reservatet bildas.

Åtgärd	Engångskostnad till och med 2019	Årlig drift från och med 2020
Röjning, bränning, bete, insådd	223 000*	
Reservatsbildning, skötselplan, med mera	185 000*	
Anläggande av p-plats, naturstig, rastplatser, stängsel med grindar, gränsmarkering, skyltar och övrig information	236 000*	
Handledare	15 000**	
Anläggande av bro och spänger	45 000**	
Tillgänglighetsanpassad stig och sittplats	20 000**	
Skötsel av skötselområdena enligt skötselplan		100 000
Totalt	724 000	
LONA-bidrag	322 000	
Nettokostnad	402 000 kr	100 000 kr/år

*Flera av åtgärderna är redan genomförda och finansierade med LONA-bidrag och naturvårdsfond.

** Kostnader utanför LONA-projektet enligt uträkning för tillgänglighetsanpassning i entrén och eventuellt spänger och bro

Skäl till beslutet

Enligt Marks kommuns naturvårdsprogram ska kommunen arbeta för att skydda och utveckla värden i form av biologisk mångfald, folkhälsa och turism. Kommunen ska som markägare också föregå med gott exempel när det gäller bevarande av naturvärden. En återupptagen hävd är väsentligt för att områdets karaktär och värde skall bibehållas och förstärkas. Hoten mot bevarandevärdet är fortsatt ohävd och igenväxning eller skogsplantering.

Idag återstår mindre än en procent av de forna ljunghedarna i Sverige. Detta har fått till följd att många av hedens växter och djur idag för en mycket tydande tillvaro eller till och med har försvunnit helt från Sverige. Området är med i Ängs- och hagmarksinventeringen 1990 och Ängs- och betesmarksinventeringen 2004 med noteringen "Synnerligen fin gammal hed- eller enbuskmark..."

Vid fältbesök under våren 2018 hittades ett hasselmusbo, en i Sverige fridlyst art med strikt skydd enligt artskyddsförordningen (2007:845), vilket föranledde till att denna fick ett eget skötselområde.

Området är idag ett populärt stopp på den förbipasserande Navåsenleden och en tanke är att knyta ihop denna led med de planerade naturstigarna i reservatet.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att restaurera och bevara en sällsynt och värdefull kulturpräglad naturmiljö som var typisk för västra Sveriges jordbrukslandskap fram till 1800-talets slut. Ljungheden representerar det hårda markutnyttjandet av markslaget utmark i det gamla bondesamhället.

Reservatet ska tillgodose en bra livsmiljö för hasselmusen inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer. Det ska också tillgodose behovet av områden för friluftsliv.

Förvaltning av naturreservatet

Förvaltare för reservatet ska vara Teknik- och serviceförvaltningen, Marks kommun. Förvaltningen sker i samverkan med Bygg- och miljökontoret. Teknik- och serviceförvaltningens driftsbudget för naturreservat måste utökas med den beräknade årliga driftskostnaden för skötsel av naturreservatet Stampatorgs ljunghed. Den beräknade driftskostnaden är 100 000 kr per år.

Ärendets behandling

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2019-05-02

Förvaltningens förslag till beslut

Miljönämnden föreslår Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige besluta:

- Det område som avgränsats på beslutskartan skyddas som naturreservat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808).
- Reservatets namn ska vara Naturreservatet Stampatorgs ljunghed.
- Fastställa bifogad skötselplan med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera. Skötselplanens övergripande mål ska gälla utan begränsning i tid.
- För att uppnå syftet med reservatet skall angivna föreskrifter gälla med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken (1998:808) samt 3 § förordningen om områdesskydd (1998:1252). Vård och förvaltning skall bedrivas i enlighet med upprättat skötselplan.
- Förvaltare av reservatet ska vara Marks kommun.

Dagens sammanträde

Kommunbiologer Svante Brandin och Anita Sjöstrand redogör för ärendet.

Ledamöternas förslag till beslut

Ordförande föreslår att miljönämnden beslutar enligt samhällsbyggnadsförvaltningens förslag.

Förslaget antas.

Expedieras till

Kommunstyrelsen.

Bilagor

1. Skötselplan Stampatorg
2. Skötselkarta med naturtyper Stampatorg
3. Friluftslivskarta Stampatorg
4. Sakägareförteckning Stampatorg
5. Tjänsteskrivelse - Förslag till bildande av Naturreservatet Stampatorgs ljunghed
6. Beslut och skötselplan för Naturreservatet Stampatorgs ljunghed
7. Samrådsredogörelse Dnr MN 2015-288 433 Stampatorg

